

Procesul de aderare a României la OCDE

Interviu cu E.S. Luca NICULESCU

Seria Interviuri@IER

București, februarie 2024

În data de 28 aprilie 2004, România și-a depus oficial candidatura la Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică. Deși România a fost ulterior admisă, cu statut de stat membru sau observator într-o serie de comitete și grupuri de lucru ale OCDE (și a adoptat cca 50 din cele 267 de instrumente juridice ale acestui for internațional), **Consiliul OCDE a decis deschiderea negocierilor de aderare cu România în data de 25 ianuarie 2022. Ce factori au contribuit la această decizie?**

Într-adevăr, România și-a exprimat oficial interesul de a adera la OCDE în anul 2004, interes reiterat în 2012, 2016, 2020 și 2021. La momentul demarării discuțiilor de aderare, România se număra printre cei mai activi parteneri ai Organizației, având statut de asociat, participant sau invitat în aproximativ 20 de formate de lucru și fiind aderentă la peste 50 de instrumente juridice (din aproximativ 250 la momentul respectiv).

Decizia privind deschiderea discuțiilor de aderare cu un stat aspirant este o prerogativă exclusivă a Consiliului OCDE și este luată prin consens de către statele membre. Este o decizie politică în linie cu prioritățile Organizației și eforturile statelor membre de a transforma OCDE într-o instituție mai diversă și inclusivă, vizând în același timp asigurarea relevanței globale și a echilibrului geografic adecvat.

Pentru a fundamenta această decizie consensuală a membrilor, Secretarul General al OCDE, în baza cerințelor prevăzute în „Cadru de Evaluare privind viitori membri” (Framework for Consideration of Prospective Members) adoptat în 2017, furnizează o serie de informații care, pe lângă detalii privind indicatorii economici și cooperarea cu OCDE, certifică gradul de pregătire a unui viitor membru pentru începerea procesului de aderare.

Evaluarea statelor aspirante se bazează, totodată, și pe patru criterii fundamentale, definite în așa-numitul Raport Noboru din 2004, și anume unitatea de viziune (like-mindedness), statutul de jucător semnificativ, beneficiul reciproc, considerente globale.

Așadar, în baza elementelor sus-menționate – angajamentul constant față de obiectivul aderării, eforturile susținute în vederea intensificării cooperării cu Organizația, progresele continue în direcția alinierii la standardele și bunele practici ale OCDE – membrii Consiliului OCDE au decis, la 25 ianuarie 2022, deschiderea discuțiilor de aderare cu România, alături de Argentina, Brazilia, Bulgaria, Croația și Peru.

Ne aflăm la doi ani de la adoptarea deciziei Consiliului Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) de a deschide negocierile de aderare cu România. Având în vedere că negocierile presupun un proces de evaluare foarte riguros, realizat de peste 20 de comitete tehnice ale OCDE, v-am ruga să ne prezentați **care au fost principalele progrese realizate de țara noastră în această perioadă de timp?**

Doresc să încep cu o precizare: în cazul OCDE, vorbim despre discuții de aderare, nu negocieri de aderare așa cum a fost în cazul aderării la UE. Nu negociem cote, fonduri, reprezentare. Relația cu OCDE se fundamentează pe discuții aplicative, în care sunt evaluate atât dorința și capacitatea de a implementa politicile și practicile OCDE, cât și revizuirea, îmbunătățirea propriuzisă a acestora. Obiectivul este ca România să fie aliniată pe deplin cu legislația, practicile și politicile Organizației la data aderării. Procesul va fi strict și toate standardele trebuie să fie îndeplinite în momentul în care aderăm.

Ultimii doi ani au fost extrem de intensi pentru România și s-au înregistrat multe progrese, dintre care voi enumera câteva. După adoptarea deciziei Consiliului OCDE din ianuarie a urmat, în iunie 2022, adoptarea Foii de Parcurs care stabilește condițiile și etapele procesului de aderare a României la OCDE. Apoi, un prim test de coordonare internă pentru administrația publică românească l-a reprezentat depunerea așa-numitului Memorandum Inițial. A fost un exercițiu foarte complex ce a presupus elaborarea de o manieră integrată a unor autoevaluări cu privire la nivelul de aliniere a României din punctul de vedere al legislației, politicilor și practicilor la instrumentele juridice ale OCDE, rezultând un document de peste 750 de pagini, care a fost depus la 15 decembrie 2022. Un efort la care a contribuit practic întreaga administrație românească și vreau să le mulțumesc tuturor celor implicați.

În prima parte a lui 2023 am primit și completat peste 50 de chestionare în domeniile specifice celor 26 de comitete și grupuri de lucru care evaluează România. Au fost mii de întrebări menite să completeze imaginea de ansamblu cu privire la alinierea României la standardele OCDE. Ulterior, procesul a continuat cu organizarea la București și în format videoconferință a peste 25 de misiuni tehnice ale experților OCDE, pentru finalizarea așa-numitelor rapoarte de aderare (accession reviews), ce vor fi dezbătute în comitetele specifice, în prezența delegațiilor României.

Totodată, au avut loc și 19 evaluări în comitete și grupuri de lucru și în structuri subsidiare ale acestora, România finalizând deja evaluările într-o serie de formate, precum Comitetul Înalților Funcționari pentru Buget sau trei grupuri subsidiare ale Comitetului pentru Afaceri Fiscale.

Un alt progres notabil, un succes major de etapă, vizează aderarea României la unul dintre cele mai importante instrumente multilaterale anti-corupție – „Convenția privind combaterea coruperii funcționarilor publici străini în cadrul operațiunilor economice internaționale”, respectiv obținerea calității de membru în Grupul de lucru Anti-mită al OCDE, ambele procese fiind finalizate în cursul anului 2023.

În anul 2024, România va continua să avanseze într-un ritm susținut în procesul de aderare la OCDE, în baza orientărilor prevăzute în Foaia de Parcurș; spre exemplu, până la finalul primului semestru al anului este preconizată organizarea a cel puțin nouă misiuni tehnice și peste 20 de evaluări ale României în comitetele sau grupurile de lucru ale OCDE și structurile subsidiare ale acestora.

România a finalizat prima etapă a acestui proces laborios prin depunerea Memorandumului Inițial privind aderarea la OCDE. Evaluarea tehnică este în curs, proces ce se poate întinde pe mai mulți ani, în vederea alinierii la standardele, politicile și bunele practici ale acestei organizații. Care sunt domeniile prioritare, ce vor necesita mai multe eforturi susținute în perioada următoare?

Având în vedere că alinierea la standardele, politicile și bunele practici ale OCDE reprezintă o oportunitate de a ne îmbunătăți politicile publice în toate sectoarele de activitate economică și socială, toate domeniile în care va fi evaluată România în cadrul procesului de aderare sunt prioritare și sunt abordate cu seriozitate. În plus, fiecare dintre cele 26 de comitete sectoriale care ne evaluează este autonom, are propria sa dinamică de lucru și propriile exigențe, astfel că trebuie să le tratăm cu aceeași rigurozitate.

La acest moment, este prematur să anticipăm domeniile care vor necesita mai multe eforturi, dat fiind că analiza comitetelor sectoriale ale OCDE este în curs de desfășurare și nu avem o imagine completă.

„Multe dintre standardele regăsite în prezent în acquis-ul european au fost inițiate la nivelul OCDE.”

Din experiența altor state care au aderat recent la OCDE, printre dosarele care au ridicat mai multe provocări s-au numărat de regulă guvernanta corporativă a întreprinderilor de stat, politicile de mediu, liberalizarea capitalurilor, guvernanta publică, politica de impozitare, combaterea mitei.

Având în vedere originile europene ale Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, vă rugăm să ne spuneți cum poate să contribuie astăzi calitatea României de stat membru al Uniunii Europene la susținerea îndeplinirii criteriilor de aderare la OCDE.

Deși Organizația are într-adevăr origini europene, fiind constituită inițial în efortul de reconstrucție a Europei după cel de-Al Doilea Război Mondial, OCDE are o vocație universală, scopul esențial fiind de a asigura bunăstarea la nivel global, prin sprijinirea, cu expertiză și date, a procesului de elaborare a politicilor menite să conducă la o creștere rezilientă, favorabilă incluziunii și durabilă. Din acest punct de vedere, există o convergență a obiectivelor UE și OCDE. În plus, există și o coerență, o unitate a valorilor (libertăți individuale, democrație, supremația legii, apărarea drepturilor omului) – așa cum este reflectat în documentul programatic al OCDE, din 2021, privind viziunea strategică a Organizației -, dar și preocupări similare pentru provocări precum tranziția verde sau cea digitală.

Având în vedere că cele două organizații împărtășesc valori comune, multe dintre standardele regăsite în prezent în acquis-ul european au fost inițiate la nivelul OCDE și apoi au fost preluate și adaptate în planul Uniunii Europene. Mă refer aici, spre exemplu, la principiul „poluatorul plătește” sau la normele privind impozitarea în domeniul digital.

Din experiența de până acum, calitatea de membru al UE a constituit un avantaj din perspectiva alinierii la standardele și recomandările din unele domenii în care suntem evaluați – spre exemplu, în zone ce țin de piața comună internă, politica comercială comună sau politica agricolă etc. În cadrul acestor domenii, discuțiile sunt mai degrabă axate pe modalitatea în care aceste beneficii aplicate la nivelul Uniunii pot fi extinse și către state terțe UE, membre OCDE. Totodată, fiind stat membru UE, putem beneficia de sprijinul, cu expertiză tehnică, pe care Comisia Europeană îl oferă României și celorlalte state europene candidate, în discuțiile de aderare la OCDE.

Cele 38 de state membre ale OCDE și partenerii săi principali reprezintă aproape 80% din comerțul mondial. În aceste condiții, **care sunt unele dintre principalele beneficii pe care le va avea România ca stat membru al Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică?**

Înainte de a detalia beneficiile specifice pe care România le va avea ca stat membru al OCDE, aș dori să accentuez, cu titlu general, că procesul efectiv de aderare reprezintă un instrument puternic de transformare, pentru a asigura convergența cu valorile, standardele și obligațiile de membru ale Organizației.

Așa cum punctam anterior, OCDE nu este numai o organizație economică, ci și o comunitate care împărtășește valori comune și crede în principiile unei economii de piață transparente și deschise. Astfel, pentru România, după aderarea la NATO și UE, aderarea la OCDE va însemna o a treia ancoră la comunitatea de state care împărtășesc aceleași valori și principii, a statelor "like-minded".

OCDE este recunoscut drept centru de excelență al politicilor publice care promovează adoptarea celor mai bune standarde și practici la nivel internațional. Statutul de membru OCDE este un indicator important de încredere pentru investitorii străini. Acest lucru are consecințe pozitive atât la nivelul fluxurilor de investiții directe, cât și la încrederea piețelor internaționale în stabilitatea economică internă. O extensie practică a acestei încrederi va fi reflectată și în ratingurile de țară, cu o importanță majoră pentru condițiile accesării piețelor financiare internaționale.

Totodată, statutul de membru va permite României să beneficieze în mod nemijlocit de expertiză diversă, din partea unor democrații consacrate și economii consolidate, pe diferite probleme emergente, pentru a ne îmbunătăți politicile publice în mod constant. Fundamentarea politicilor pe date concrete, comparative și comparabile între state cu economii diverse oferă un sprijin excepțional în orientarea unor politici publice axate pe cetățean.

„Statutul de membru OCDE este un indicator important de încredere pentru investitorii străini.”

În termeni generali, alinierea la standardele OCDE va duce la creșterea schimburilor comerciale și a investițiilor, promovarea inovării, reducerea inegalităților, combaterea corupției, ameliorarea sistemului fiscal, utilizarea resurselor în mod durabil protejând mediul, eficientizarea administrației publice și optimizarea eficacității politicilor din domeniile educației, sănătății și muncii. Depinde doar de noi în ce măsură vom valorifica toate aceste instrumente și resurse.

OCDE este un laborator de idei, a căror aplicabilitate este testată constant din perspectiva politicilor publice. Nu în ultimul rând, aderarea la OCDE va oferi României posibilitatea de a se conecta și influența dezbaterile pe principalele teme de actualitate – impozitare, inteligență artificială sau nanotehnologie. Pe scurt, aderarea la OCDE va însemna că României îi va fi mai bine, pe multe planuri.

E.S. Luca NICULESCU

Din septembrie 2022 este Secretar de Stat în cadrul Ministerului Afacerilor Externe și Coordonator Național pentru procesul de aderare a României la Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE).

Între 2016 - 2022 a fost Ambasador extraordinar și plenipotențiar al României în Republica Franceză, Principatul Monaco și Principatul Andorra. A reprezentat, totodată, România în relația cu organizațiile internaționale cu sediul la Paris, în special OCDE și OIF. Între 2019-2022 a fost Președintele Grupului Ambasadorilor Francofoni din Franța (GAFF). Redactor-șef RFI România (2000 – 2016), a fost realizator, din 2006, al emisiunii „Afaceri externe” la Money Channel, moderator al mai multor emisiuni la TVR 1 și Digi24 (2007-2012) și corespondent permanent în România pentru mass-media franceză.

Este absolvent al Facultății de Jurnalism și Științele Comunicării la Universitatea din București (1995) și titular al unui master în Jurnalism European la Centrul Universitar pentru Jurnalism, Strasbourg (1996). S-a născut la 25 aprilie 1971, la București.

Premii și distincții: Legiunea de onoare în grad de Comandor, Ordinul Artelor și Literelor, în grad de Comandor, Ordinul „Meritul Cultural” în grad de Cavaler, Crucea Regală a României, „Medalia pentru Loialitate” a Casei Regale a României, „Jurnalismul European al Anului” - Institutul European din România, Premiul Asociației Profesioniștilor de Televiziune din România pentru cel mai bun talk-show „Fără frontiere”.